

вора и животних прича испитаника, са којима су контакти успостављени посредовањем организатора. На тај начин створен је почетни корпус етнографске грађе о материјалној и духовној култури: привреди, кући и окућници; обичајима везаним за појединца и годишњи циклус; миграцијама становништва из Горњег Ораховца, првенствено његовом сасељавању у приморје и адаптацији у новој средини. Уз то, захваљујући доброј вољи испитаника, разумевању и техничким могућностима организатора истраживања, извршено је компјутерско скенирање око стотину индивидуалних и групних фотографија из приватних, породичних архива, снимљених у црно-белој техници на аутентичним локалитетима Горњег Ораховца и околне.

Напомињемо да створена етнографска грађа захтева и допуне и додатне провере – на самом терену и уз помоћ других врста релевантних извора, у првом реду, историјских докумената који су похрањени у Которском архиву, црквеним и манастирским архивама, а којима, нажалост, овом приликом нисмо могли посветити дужну пажњу.

Екипа је настојала да идентификује и друге врсте извора и места на којима су они похрањени, као што су, на пример, матичне књиге рођених, крштених, венчаних и умрлих, које се тренутно чувају у цркви Св. Ђорђа у Доњем Ораховцу и цркви Пресвете Богородице у Перасту. Напомињемо да је у овој фази било могуће стећи само делимичан, тачније веома површан увид у постојеће матичне књиге и то, захваљујући садашњем пароху Перашко-ораховачке парохије, господину Радивоју Лакети и госпођи Милени Перовић, домаћици из Доњег Ораховца, која се годинама брине о цркви Св. Ђорђа. Поменути свештеник нас је упутио да се обратимо надле-

жним црквеним властима Црногорско-приморске митрополије, ради добијања дозволе за рад са овом врстом извора и да би "цео пројекат добио благослов, како и приличи".

За жаљење је што нисмо били у могућности да посетимо манастир Бања код Рисна и да установимо које су врсте извора тамо похрањене, те да проверимо гласине о наводном постојању копије *Ораховачке кнежине*, дела некадашњег игумана овог манастира, Дионисија Миковића, чији је оригинал, према локалној причи, постојао у Народној библиотеци у Београду и страдао приликом њеног бомбардовања 1941. г. Према народном предању, манастир је у дубљој прошлости имао важну улогу у пребијању спорова и мирењу ораховачких братстава и суседних локалних заједница.

Гордана Горуновић

Социо-културна антропологија у Истраживачкој станици Петница

Истраживачка станица Петница налази се близу Ваљева, на удаљености чија процена варира од 7 до 12км, зависно од тога да ли је (било) лепо време, да ли идете колима или пешке, да ли идете по бурек или се враћате, и слично. Петница је већ годинама позната као елитно место у ком се окупљају млади научни таленти. Репутацију (и све што уз њу иде) на страну, Петница је управо оно што јој име говори – истраживачка станица, место на којем млади или стари, реални или потенцијални, научни таленти могу да се појаве, проведу неко време, упознају се "из прве руке" са научном облашћу (или научним областима) која их интересује, стекну нове другаре и, што је

најважније, добију прилику да се – у средњошколском узрасту, или чак и раније – баве правим, и озбиљним, научним истраживањима.

Годишњи циклус у Петници обично подразумева четири семинара. На зимском се полазници упознају са облашћу и тематиком коју су изабрали; на пролећном стичу методолошке основе, које треба да им помогну у писању истраживачких радова, што је оно што они раде на летњем; јесењи семинар намењен је "опуштању" након завршених радова и тематским предавањима. Семинар траје између 3 и 6 дана, са изузетком летњег који траје дуже – у просеку 11 дана. Рад у Петници има три основна аспекта. Један су предавања, која држе признати стручњаци у области, и везана су за тему семинара или представљају "исечак" из дијапазона проблема којима се бави дисциплина за коју су се полазници определили. Други је групни рад, обично на мањим задацима и вежбама, у којима полазницима помажу млађи сарадници – "десне руке" семинара. Млађи сарадници обично су најталентованији студенти, често некадашњи петнички полазници, који не само да представљају незаменљиве особе у раду са полазницима, већ у овом процесу могу да профилишу своје способности за евентуалне будуће наставничке и научне каријере. Индивидуални рад, као трећи аспект, односи се на истраживања полазника, и све активности које прате овај подухват – читање литературе, упознавање са инструментима и методологијом писања научног рада, итд. Наравно, полазнике у истраживању увек прате ментори – стручњаци, руководиоци семинара, или млађи сарадници. Процес рада на самосталним (или групним) научним радовима обично је најузбудљивији, али и најзахтевнији,

део посла у Петници: често се остаје за рачунаром и до касно у ноћ, али полазници успевају да напишу радове који у великом броју случајева могу да се мере са савременом научном продукцијом у области. Међутим, ово, наравно, није кључни критеријум: најбитније јесте то што полазници добијају прилику да се не само изблиза упознају, већ и често "инфицирају" одређеном проблематиком, и стекну знање како о лакшим тако и о тежим странама бављења науком.

Од ове, 2006. године, преузела сам руковођење некадашњег семинара етнологије, чије име је промењено у социо-културна антропологија. У руковођењу ми помаже група сјајних, младих људи. До сада су прошли зимски, односно уводни, и пролећни, односно методолошки семинар. У уводном смо покушали да полазницима представимо избор из дијапазона проблема којима се баве савремена етнологија и антропологија, и да их упознамо са основама научног рада. На пролећном семинару фокусирали смо се на методологију истраживања појединих феномена који су полазницима блиски – односно, прославе пунолетства и матуре, и поткултурних, нарочито музичких манифестација. На летњем семинару полазници ће се бавити писањем самосталних радова на ове теме. Надам се да ћемо до јесењег семинара имати готове радове, од којих ће најбољи имати прилику да се појаве на годишњој конференцији радова полазника у Петници, која се одржава у децембру месецу. Основна идеја овогодишњег циклуса је да полазницима омогућимо да науче како да се према савременим феноменима, укључујући и оне из њиховог непосредног окружења, одnose критички, односно да почну да их посматрају из "антрополошког угла". Истовремено, неизбежан иновативни

дух и свеж поглед који доносе полазници, представља велики добитак за савремена истраживања.

Ово је, уједно, и једна од великих користи Петнице. Дакле, не само што семинар социо-културне антропологије представља једино место на којем се

средњошколци могу детаљно упознати са савременом етнологијом и антропологијом у земљи, него и кроз семинар наша наука може рачунати на константан прилив нових и свежих идеја и људи.

Јана Баћевих